

המרוץ לירושלים מערך שיעור

רציונאל

ירושלים בירת הנצח של העם היהודי מהווה אבן יסוד במורשת העם. יום ירושלים מהווה הזדמנות חינוכית להתחבר לירושלים וללמוד עליה דרך האתרים שבה, דמויות וסיפורים.

מטרות

1. חיזוק תחושת השליחות והמחויבות לצה"ל דרך חיבור למורשת העיר ירושלים כבירתה של מדינת ישראל.
2. הכרות עם אישים ודמויות חשובים אשר תרמו להתפתחותה של ירושלים לאורך השנים.
3. ציון יום ירושלים והבנת חשיבות לציון היום.

דגשים למעביר הפעילות:

1. הפעילות שלפניך נועדה לאפשר לחיילים לציין את יום ירושלים בדרך שתאפשר להם למידה אקטיבית/תחרותית.
2. המערך בנוי במתכונת דומה למשחק "חפש את המטמון". עליכם למצוא דרך יצירתית להחביא המשימות במרחב הגיאוגרפי בו מתקיימת הפעילות.
3. מהלך הפעילות כולל 5 תחנות כאשר בכל תחנה משימה ייעודית העוסקת באחד מהתחומים שהוגדרו במטרות (מורשת, ידיעת הארץ ואישים).
4. המערך כולל חמש משימות קבוצתיות, בסוף כל משימה באחריות מפקד לקיים שיח ועיבוד. כלל המשימות מופיעות גם ככרטיסיות (בנספח).
5. פעילות זו מומלצת לחיילי מפקדות.
6. מוביל הפעילות: מפקד עד דרג הסרן.

דגשי הסברה

- א. **ירושלים היא בירתו ההיסטורית והמקודשת של העם היהודי והיא בירתה של מדינת ישראל** עליה אמר דוד בן גוריון "אין אף עיר בעולם אפילו לא אתונה ורומא שמילאה זמן כה רב תפקיד כה גדול בחיי עם, מאשר מילאה ירושלים בחיי העם היהודי". הפעילות החינוכית בירושלים נועדה לטפח תחושה איתנה של משמעות ומחויבות בקרב חיילי צה"ל ומפקדיו לעם היהודי, למדינת ישראל ולצה"ל.
- ב. **"אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני"** ירושלים בירת הנצח של העם היהודי מהווה אבן יסוד במורשת העם. ירושלים ההיסטורית עוד מימי דוד המלך הפכה להיות המקום שמאחד ומלכד את העם היהודי.
- ג. **ירושלים של חיבורים** - ירושלים כסמל לחיים משותפים בין קבוצות, קהילות, עדות בחברה הישראלית. הפעולה החינוכית ביום ירושלים תדגיש את המאחד והמלכד.
- ד. **הכמיהה לירושלים** והרצון לעלות אליה היא זו שהביאו את יהודי העולם כמו גם את יהדות אתיופיה במשך שנים להחזיק באמונה שעוד יבוא יום וישובו לציון, חלום שהתגשם בדורנו.
- ה. **חוק יסוד "ירושלים בירת ישראל"** מייחס את מעמדה של ירושלים השלמה והמאוחדת כבירת מדינת ישראל וכמקום משכנם של רשויות השלטון (נשיא המדינה, הכנסת, משרדי הממשלה ובית המשפט העליון). **ירושלים מקודשת לשלושת הדתות: יהודים, מוסלמים ונוצרים**. החוק קובע גם את מחויבותה של המדינה להגנה על המקומות הקדושים לבני כל הדתות ומצהיר גם על מחויבותה של המדינה לשמירה על המקומות הקדושים ולהגנה על חופש הפולחן של בני שלושת הדתות.

תוכן הפעילות

משימה 1 – תחנות בזמן (התאמת תמונה לתאריך)

(מצ"ב כרטיסיה לתת לחיילים בנספח מס' 1) לפניכם מספר תמונות, תאריכים ומידע אודות אירועים היסטוריים הקשורים לירושלים.

משימתכם להתאים את התמונה למועד התרחשותו ולסדר ע"פ ציר זמן (מהמוקדם למאוחר).

סיימתם, עברתם לתחנה הבאה!

1880 – תחילת העליות לארץ ישראל

1886 – יציאה מחומות ירושלים בסיוע של סר משה מונטיפיורי

1948 – נפילת הרובע היהודי במלחמת העצמאות

1967 – שחרור ואיחוד ירושלים

1980 – חוק יסוד ירושלים

עיבוד מפקד למשימה 1:

עבור על החיילים על כל מאורע בעזרת הכרטיסיות המצורפות בנספח מס' 2.

שאל את החיילים:

1. מהי ירושלים עבורכם?
2. איזה אירוע מבין האירועים בתחנות הזמן לדעתך מספרים את הסיפור של ירושלים?
3. מהם הערכים שבאים לידי ביטוי ממעשיו של הסר משה מונטיפיורי?
4. מהם הערכים שבאים לידי ביטוי באירוע של שחרור ירושלים?

סכם:

לעם ישראל יש זיקה היסטורית, תרבותית ודתית לארץ ישראל ולירושלים בירת הנצח של העם היהודי.

האירועים שציינו לאורך המשימה מהווים חלק משמעותי במורשת העם, המדינה וצה"ל.

משימה 2 – ששת הימים דרך השיר

(הכרטיסייה מצורפת בנספח מס' 3):

לפניכם קטע משיר, על איזה אירוע נכתב השיר?

ירושלים של זהב
ושל נחושת ושל אור
הלא לכל שיריך
אני כינור
ירושלים של זהב
ושל נחושת ושל אור
הלא לכל שיריך
אני כינור
איכה יבשו בורות המים
כיכר השוק ריקה
ואין פוקד את הר הבית
בעיר העתיקה

עיבוד מפקד קצר – "הסיפור מאחורי השיר".

*טרם תתחיל את העיבוד פתח בהשמעת השיר באמצעות הנייד/רמקול.

[לקישור לשיר- ירושלים של זהב, לחץ כאן](#)

הסבר: ירושלים של זהב הוא שיר על ירושלים שחובר והולחן בידי נעמי שמר ובוצע לראשונה במקור על ידי שולי בן נתן, במוצאי יום העצמאות, 15 במאי 1967, בבנייני האומה בירושלים. שם השיר מבוסס על התכשיט מזהב שעליו חקוקה העיר ירושלים שהתנא רבי עקיבא נתן לאשתו רחל על שעודדה אותו ללמוד תורה. השיר מתאר את מצבה של העיר באותה עת, לפני מלחמת ששת הימים כאשר העיר הייתה חצויה על ידי חומה שהפרידה בין ממלכת ירדן לבין מדינת ישראל. שיר זה הפך לסמל בזכות מילותיו המרגשות. לאחר תום מלחמת ששת הימים ואיחוד ירושלים- הוסיפה נעמי שמר בית לשיר "חזרנו אל בורות המים, לשוק ולכיכר, שופר קורא בהר הבית בעיר העתיקה.

משימה 3- מקום שמהווה סמל - הגבעה הממלכתית

(הכרטיסייה מצ"ב בנספח מס' 4):

לפניכם כרטיסיה עם מספר שאלות, עליכם לענות על כולן בצורה נכונה ע"מ להתקדם לתחנה הבאה.

1. מהי הגבעה הממלכתית?

2. אילו מוסדות /גופים משתייכים לגבעה הממלכתית?

3. הסמלים שלפניכם מתארים חלק מהמוסדות השוכנים בגבעה הממלכתית – עליכם לציין אילו מוסדות? (מנורה, כנסת /דגל ישראל, בית המשפט).

עיבוד מפקד:

שאל:

1. מדוע לדעתכם החליטו להקים את המוסדות הממלכתיים דווקא בירושלים?

2. מהי החשיבות והמסר שניתן ללמוד מהעובדה שכלל המוסדות הללו שוכנים באותו מקום?

3. מה לדעתכם מסמלים המנורה וענפי הזית הנמצאים בסמלי המדינה ?

סיכום מפקד:

הגבעה הממלכתית היא הגבעה שעליה שוכנים כמה ממבני הציבור המרכזיים והחשובים של מדינת ישראל: הכנסת, בית המשפט העליון, משרדי הממשלה, בנק ישראל, מוזיאון ישראל והאוניברסיטה העברית.

משימה 4 – אתר מרכזי – הר הרצל בדגש על האנדרטה לזכר יהודי אתיופיה

לפניכם תמונה מאתר מוכר בירושלים, עליכם לזהות את המקום.

למפקד:

במידה והחיילים מתקשים לזהות את האתר המדובר, תוכל להכוויןם באמצעות שאלות מנחות או שבבי מידע:

1. האתר נקרא על שם מנהיג ציוני.
2. האתר מביא סיפורים הקשורים להיסטוריה ולמורשת העם, מדינה וצה"ל.
3. האתר קשור לאחת העליות לארץ.
4. ניתן להראות להם את הסרטון על הרצל כפי שמופיע בקישור הבא:

https://www.youtube.com/watch?v=KKwW_cFmLbQ

מצורפת כרטיסיה עם הסבר אודות האנדרטה בנספח מס' 5

עיבוד מפקד:

הסבר

האתר שלפנינו הינו אנדרטה לזכר יהודי אתיופיה שנספו באדמת סודן בדרכם לירוסלם, האנדרטה הוקמה בשנת 2003 ונבנתה בהר הרצל. אתר ההנצחה לזכר 4,000 יהודי אתיופיה שנספו בין השנים 1977-1984. האנדרטה עשויה בצורה כזו שהיא מונמכת, ומשולבת בטרסת אבן עתיקות, בינות לעצי אורן וברוש התמירים. האנדרטה יוצרת תחושה של מקום מקלט בעל אופי מוצנע ומאופק, אפוף בתחושה של קדושה, בדומה לקבר קדוש המשמש אתר עלייה לרגל והתבודדות. באתר שני מוטיבים מרכזיים: הכפר באתיופיה ששוחזר בקצה הדרומי הפונה אל עבר אתיופיה – המבטא את תחילת סיפור התלאות והסבל ומנגד – ירושלים של עצי הזית שלה, הנמצאים במקום הגבוה בשטח – מבטא את הגשמת החלום להגיע לירוסלם.

שאל:

1. מה מסמל הר הרצל בעבורכם?
2. בירושלים קיימים אתרים רבים בעלי משמעות, מדוע אם כך לדעתכם בחרנו לציין את האנדרטה לזכר יהודי אתיופיה הממוקמת בהר הרצל?
3. מה אפשר ללמוד על החשיבות של ירושלים דרך הסיפור של יהודי אתיופיה ?

הראה לחיילים קטע קצר מהסרט "חלום ירושלים" אודות קהילת יהודי אתיופיה וחלומם להגיע לירושלים:

<https://www.youtube.com/watch?v=Bzq6k9PoRIw>

סכום:

1. יהודי אתיופיה חלמו להגיע לציון, חלום עתיק אשר הועבר מאב לבנו ומאם לבתה. חלום על ירושלים וכיסופים אליה אפיינו את כלל היהודים בתקופת הגולה.
2. בשנת 1977- החלו יהודי אתיופיה במסע לעלייתם ארצה, עזבו את בתיהם בסודיות ונעו במסלול קשה תוך סכנות, צעדה במדבריות לכיוון סודן, שהגיעו למחנות הפליטים סבלו היהודים מרעב, חולי וצמא. המסע הרגלי מאתיופיה לסודן ארך בממוצע כשלושה עד חמישה שבועות.
3. בתאריך כ"ח באייר, יום ירושלים אנו מציינים את יום הזיכרון הממלכתי ליהודי אתיופיה שנספו בדרך לארץ ישראל – החיבור בין שני הימים הללו מבטא את החלום והגשמתו ובעיקר את הקשר ההיסטורי בין יהודי אתיופיה לארץ ישראל.
4. ירושלים מסמלת אחדות וחיבורים- בצה"ל וגם ביחידה שלנו משרתים מגוון של חיילים מרקעים שונים אך עם משימה משותפת- שמירה על המדינה, אזרחיה ותושביה. ירושלים בבחינה זו מהווה המוקד המרכזי שאליו פיללו יהודים לאורך שנות ההיסטוריה בשוכנם בגלות. עתה שאנו כאן, אנו נדרשים לעמוד על חשיבותה.

משימה 5 – דמויות מההיסטוריה של ירושלים

לפניכם תמונות של דמויות שונות השזורות במורשתה של ירושלים. עליכם לציין מיהי הדמות? ומה הקשר שלה לירושלים? (כרטיסיות מצורפות בנספח 6)

מוטה גור

יצחק בן צבי

מלכת היופי של ירושלים/ משפחת בנאי

דוד המלך